

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALĂ A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Comemorarea învățătorilor eroi din jud. Arad

Marți, în 2 Februarie a. c., fiind sărbătoarea Întâmpinării Domnului, inspectoratul școlar din Arad, a luat frumoasa inițiativă de a se comemora într'un cadru sobru și solemn, jertfa învățătorilor, căzuți în lupta contra fiarei dinspre Răsărit.

După Sf. Liturghie, s'a oficiat în biserica Catedrală din Arad un parastas pentru cei 28 învățători din acest județ, căzuți eroic pe frontul de Răsărit, de către un sobor de 5 preoți și 2 diaconi. Răspunsurile funebrele dela parastas au fost date de corul învățătorilor, condus cu multă măiestrie de neobositul subinspector școlar Pr. Virgil Lugojan. La acest parastas au luat parte aproape toți învățătorii și învățătoarele din județ, în frunte cu delegatul Ministerului Culturii Naționale, și autoritățile civile și militare din Arad.

În sala de festivități a liceului „Moise Nicoară” a urmat apoi desfășurarea întregului program al comemorării. După deschiderea ședinței festive de către dl. președinte al Asociației învățătorilor N. Cârstea, — care a salutat cu multă căldură pe toți cei prezenți, în frunte cu înaltul ierarh Andrei, Episcopul Aradului, mulțumind tuturor pentru participa ea la această înălțătoare cinstire a celor ce au fost luminătorii satelor acestui județ, — Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Andrei, închină un pios cuvânt pe altarul jertfei lor, din care spicuim următoarele:

„Nu de mult s'a pus întrebarea, într'un ziar din Capitală: cine este erou? Răspunsul a fost că toți cei de pe front sunt eroi. Eu însă țin să dau o lămurire în privința noțiunii de erou. Eroii nu se pot concepe decât în analogie cu sfinții. Pentru că erou, în adevăratul înțeles al cuvântului, este acela care s'a săvârșit din viață pentru apărarea patriei sale. Acea cruce pe care o poartă sfinții, o poartă și eroii. Ei mor pentru cei scumpi își iubiți ai lor. Când comemorăm jertfa acestor fii ai neamului, intrăm cu gândul într'o altă lume și simțim slăbiciunea limbii noastre, care nu poate articula cuvinte

la înălțimea măreției faptei lor. Ei cu trecut în veșnicie prin moartea lor eroică. Și unde este veșnicie nu mai e nevoie de comemorare. Comemorarea morții lor, însă, este pentru folosul nostru. Noi trebuie să ne cuminecăm din potirul jertfei lor și să le urmăm pilda sublimă a dăruirii totale. Școala română își construiește astăzi o nouă temelie, pe moaște de eroi. Și acolo unde sunt moaște, este temelie de granit pe care nu o vor putea dărâma nici cele mai grele furtuni ale timpurilor. Dar școala românească nu primește numai moaște la temelie ei, ci și crucea. Căci astăzi crucea creștină se așează pe frontispiciul școlii noastre. Învățătorii vor putea vorbi de aci înainte de pe morminte de eroi. Iar eu văd rostul comemorării de astăzi, într'un legământ: să trăim și să murim pentru crezul aceluia, cari au murit pentru noi. Aduc la această comemorare fumul de tămâie al sfintei noastre Biserici, care să aline lacrimile și durerea celor dragi ai lor”.

Au mai vorbit: Prot. Voștinar din partea bisericii gr. cat.; dl. general f. r. Sabin Banciu în numele guvernului, accentuând că amintirea eroilor va trăi vie între noi din generație în generație, fiindcă pentru dreptate și adevăr nimeni nu moare, ci se înalță. Iar noi nu plângem pe eroi, ci îi înalțăm. Dl. Lt. Col. Mănăilă a vorbit în numele armatei; dl. Ștefan subinspectorul învățământului primar din Ministerul Culturii Naționale, în numele Ministerului; dl. Dr. Cornel Radu în numele municipiului Arad și dl. inspector Vâjdea în numele inspectoratului general regional Timișoara. Seria cuvântărilor a încheiat-o dl. Ioan Vărtaciu inspector școlar.

Solemnitatea comemorării a fost înălțată și prin cântările religioase și naționale executate cu multă artă de corul mixt al învățătorilor.

Ne-am despărțit dela această comemorare cu sufletele înălțate spre Dumnezeuul părinților noștri, care nu ne-a părăsit niciodată în lunga noastră existență pe aceste meleaguri, căruia ne rugăm să așeze sufletele eroilor noștri în locașurile dreptilor Săi, iar neamului și țării noastre să-i dea dreptatea ce o merită sub soare. d. d.

Eugenie creștină

Dar peste tot, se pot reface cei căzuți? Creștinismul crede că Hristos Domnul a venit să ridice pe cei căzuți. N'a venit să cheme pe cei (cari se țin) drepti la pocăință, ci pe cei (cari își dau seama că sunt) păcătoși. N'a venit să vindece pe cei (cari se țin) sănătoși, ci pe cei (cari își dau seama că sunt) bolnavi. Saduceii, aristocrații banului și intelectualii de atunci, încercau să și bată joc de Iisus Hristos pentru învățătura despre suflet și trup, despre înviere. Lor le-a fost spusă și parabola despre bogatul nemilos și săracul Lazăr și parabola despre bogatul căruia i-a rodit țarina. Și una și alta era ca să ia aminte la unitatea somato-psihică și că aceasta unitate va avea să fie judecată după felul cum a realizat sau nu colaborarea celor două părți constitutive.

Și azi mai sunt unii, mai ales dintre urmași saduceilor în bogăție și în intelect, cărora le place să bârfească învățătura creștină. Azi se fac că primesc dogma unității somato-psihice, dar acuză că creștinismul are în vedere numai sufletul, iar trupul e fără preț. Acestora ar fi — dacă sunt așa de intelectuali — deajuns ceea ce spune dogma învierii. Sufletul e viu și nemuritor. Trupul moare și înviere înseamnă învierea trupului, ca împreună cu sufletul, dar preamărit, să stea la judecată. Cine a dat vreodată o mai mare prețuire corpului decât dogma creștină. Nu vor mânca, nu vor bea după înviere cum le-ar plăcea unora, nu se vor însura sau mărita, cum își închipuiau saduceii, ci vor fi ca îngerii. Nu îngeri, ci ca îngerii, fără necesități materiale. Care filosofie, care eugenie a ridicat fizicul omului atât de mult, cine altul afară de Hristos Domnul l-a pus alături de îngerii?

Apostolii au urmat pe aceeași linie. Pavel scrie: „Voi sunteți biserica lui Dumnezeu și Duhul lui Dumnezeu locuște în voi! De va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica pe acela Dumnezeu, căci sfânt este templul lui Dumnezeu, care sunteți voi” (1 Cor. 16—17). Pentru căsătorie, pentru legătura dintre soți și soții unde se va găsi o mai frumoasă înălțare până la stințenie, ca în creștinism. Mântuitorul zice: Dumnezeu, cel ce a făcut dintă, bărbat și femeie i-a făcut.. Deci, ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă”. (Matei 19, 4—6) Pavel aseamănă căsătoria, această temelie a eugeniei, cu legătura dintre Hristos și Biserica creștină. Sfințenia a ceasta dată și unității somato-psihice a omului și unității dintre soți și soții, este, precum scrie Sf. Ioan Gură de Aur, filosofia puterilor îngerești.

(Omilie despre învierea morților). Acelaș sfânt, explicând cuvintele Ap. Pavel că „Chiar dacă omul nostru cel din afară se strică, dar cel dinăuntru se înviește din zi în zi” (2 Cor. 4, 16) spune: Trupul ajunge mai slab, zice apostolul, dar sufletul se face mai puternic și mai tare și mai cu seamă se înaripează. Și după cum un soldat, care are arme grele, chiar dacă ar fi viteaz și războinic, n'ar fi înfricoșător dușmani'lor, deoarece greutatea armelor stânjenește iuteala picioarelor și iscusința la luptă... (Parecă de aci s'ar fi inspirat medicul Alexis Carrel cu motorul și mașina) tot astfel și cel care nu-și îngrașă peste măsură corpul, nici cu beție, nici cu lene și nici cu desfătare, ci îl întretine cu posturi și rugăciuni și cu multă răbdare a necazurilor, îl face mai ușor întocmai ca o pasăre... Cum se înviește? Alungând lașitatea, stingând pofia nebunească, dragostea de bani, gloria deșartă, în general fiind distruse toate celelalte gânduri stricate... Pentru ce jelești aceste necazuri de o clipă odată ce trebuie să primești descompunerea completă... nu a corpului, ci a *stricăciunii* din corp... Ca să nu socotești că evită trupul ca ceva rău, ca pricină a răutății, dușman și vrășinaș, ascultă cum în dreaptă această bănuială: suspinăm, dorind să ne îmbrăcăm pe deasupra cu locuința noastră cea din cer... Nu vreau să mi lepăd carnea, spune el, ci stricăciunea; nu corpul, ci moartea. Altceva este corpul și altceva este moartea... nici corpul nu este stricăciune, dar nici stricăciunea nu este corp. Corpul în adevăr este stricăcios, dar nu este corpul însuș stricăciunea. Corpul este muritor, dar nu este corpul moartea. Trupul este opera lui Dumnezeu, iar stricăciunea și moartea au fost introduse de păcat. Așa dar vreau să desbrac ceea ce este străin, spune apostolul, dar nu ceea ce este al meu, iar străin nu este corpul, ci stricăciunea.

Dar pentru aceasta ar trebui citită întregă Omilia sf. Ioan Hrisostom despre învierea morților.

Să constatăm că o astfel de filosofie a ceterelor îngerești întemeiată de Hristos despre unitatea somato-psihică și despre unitatea căsătoriei este cea mai bună temelie pentru eugenia necesară oricărui singuratic și oricărui popor.

Dar cum rămânea cu refacerea celui căzut?

Orice încercare de refacere, reeducare, dă greș, dacă nu e întemeiată pe iubire. Înainte de Hristos reeducarea Geto-Dacilor cuprindea un dram de iubire și pentru aceasta o putem considera ca cea mai bună pregătire pentru creștinism.

Am spus și se știe, că Iisus Hristos a venit să ridice pe cei căzuți, pe cei bolnavi, pe cei păcătoși. Pentru aceasta era învinuit că s'a făcut prieten vameșilor și păcătoșilor și învinuitorilor

le-a răspuns cu minunatele parabole despre drahma pierdută, oaia pierdută și fiul rătăcit. Să mătură toată casa, să aprinză lumânare ca să caute drahma pierdută, — să lași 99 de oi să cutreere munți și văi, să-ți rupi haina și să-ți zgârii corpul prin spinii ca să cauți oaia pierdută, — să aștepti zi de zi și să vezi de departe pe fiul tău când se întoarce pocăit, să-l primești cu brațele deschise, să-i cazi pe umeri, să plângi împreună cu el, să-i dai haină nouă, încălțăminte nouă, inel nou, — iată iubirea vestită de Hristos pentru reeducarea celui căzut. Aceasta era teorie exemplificată. Dar Hristos a aplicat-o pe teren. Pe femeia păcătoasă adusă de evrei să-și dea părerea, dacă trebuie omorâtă cu pietre cum scrie Moise, sau nu, — Hristos o iartă. Pe alta, care venise în casa fariseului Simon să-i toarne mir pe cap, să-i spele picioarele cu lacrimi de pocăință, — o iartă de păcatele ei. Slăbănogului dela scaldătoare oilor îi dă vindecare și-i spune: de acum să nu mai păcătuești, ca să nu ți se facă mai rău. Pe cel din Capernaum îl iartă întâi, apoi îl vindecă. Vindecând pe un copil lunatic, pe care apostolii nu l-au putut vindeca, spune că astfel de boale se vindecă cu post și cu rugăciune. Mai mult decât orice poruncă, ne-a dat exemplul de post și de rugăciune.

Prot. F. Codreanu

Infrățirea prin suferință

În fața pericolului până și viețuitoarele cele negrăitoare se unesc. Rușii și Românii moldoveni, împotriva cărora au fost luate aceleași măsuri, erau uniți în credință, în Hristos, și suportau cu seninătate măsurile de represalii ce se luau împotriva lor, ca urmare a mărturisirii credinței creștine, prin mergerea la biserică...

Populația dela sate, nu desnădăjduia, și atunci când dispărea preotul din comună; întâii stătători ai obștei creștine mergeau în căutarea altuia. Și când rușii nu găseau preot din neamul lor, erau foarte bucuroși când găseau un „român moldovan”. Așa a fost cazul în comuna Sloveani-Serben, comună curat rusească, care, neavând preot rus, „Soborul dubovnicesc” al comunei a ales ca preot pe „moldoveanul” Matei Conop, cântăreț la o comună vecină, pe care-l propun, în chip tainic, arhiereului dela Odesa, să-l sfințească preot pe seama lor. În Rusia nu se face separatism, cel puțin la sate: credința și suferința înfrățeau pe Ruși cu Românii „moldoveni” și formau, cu toții, o comunitate spirituală, în Hristos.

Astfel, cântărețul „moldovean”, — așa numesc Rușii pe Românii de acolo — devenit preot în comuna rusească, săvârșește cele ale preoției până în 1936, când, într-o noapte de toamnă rusească, dispare din comună, răpit fiind de aceeași „mașină neagră”.

Minciuna, viclesugul, forța...

Acestea au fost armele pe care le foloseau conducătorii bolșevici, împotriva populației dela sate, pentru a o desbina și a o forța, în cele din urmă, să adere la noua concepție de stat, adică la ateism și comunism.

Am văzut în rândurile de mai sus, că stăpânirea bolșevică dorea cu orice preț să facă poporul ateu. Oficial era declarat ca atare. Vroia însă să aibă și o acoperire, adică, să aibă o declarație în scris din partea poporului sau o declarație verbală, formulată în procese verbale, cu un deosebit meșteșug, de către agenții gepeului, din care să reiasă că poporul este acela care renunță din proprie voință, la serviciile culturale săvârșite de preot, la biserică și la credința în Hristos.

Pentru aceasta s'a recrutat o adevărată armată de agenți, cari împânzeau satele și țineau conferințe, prin care îndemnau poporul să renunțe la cele înșirate mai sus.

Când au văzut că nu reușesc, au întrebuintat o altă armă, folosită foarte des de jidani și anume, corupția. Cumpărau cu arginții lui Iuda conștiințele a doi sau trei oameni din sat, cărora, apoi, li se dădeau instrucțiuni precise cum să procedeze pentru a reuși să smulgă iscălituri dela oameni.

Voi relata un caz petrecut în comuna Serbca-Nouă. Frații Vecina trei la număr, au umblat din casă în casă, întrebând pe oameni dacă voesc să se înscrie pe lista celor care vor să se aprovizioneze cu alimente și cele necesare casei, prin mijlocirea „Cooperativei” ce urma să se înființeze în acea comună. Oamenii, neînțelegând cursa ce li se întindea, au iscălit cu toții în alb. Având aceste iscălituri originale, agenții gepeului au alcătuit pe baza lor un proces-verbal, din care reieșea că toți acești locuitori ai suszisei comune, renunță de bună voie la serviciile culturale și la biserică. Procesele-verbale au fost înaintate judecătoriei raionului, care a luat act de această „renunțare” benevolă a oamenilor la serviciile bisericești, și a decis în consecință: Peste câteva zile apar în fața bisericii din acea comună trei camioane, care sunt încărcate cu cele 36 de covoare ale bisericii, cu icoanele de aur și de argint, crucile și veșmintele aurite, amintind toate gloria de altădată a Rusiei țariste și pravoslavnice. Populația satului, auzind, a dat năvală, dar a fost neputincioasă în fața forței și s'a mulțumit numai să privească cu mâinile încrucișate la cele ce se fac, ca la un spectacol asemănător cu acela pe care l produce un vulcan. Vezuviul atunci când își revărsă din sine lava și clocotindă.

La urmă, șeful comisiei de recepție a „lămurit” poporul, că tot ceiace s'a făcut față de biserică este ca o urmare a dorinței lor, pe care și-au manifestat-o în scris cu câteva zile în urmă.

Patru sau cinci oameni din popor au ridicat glas, zicând că iscăliturile pe care le-au dat au fost pentru înființarea Cooperativei din sat și nici decum pentru distrugerea și devastarea bisericii, pe care au făcut-o strămoșii lor. Urmarea a fost că acești 4 sau 5 bărbați au fost

declarați ca „dușmani ai poporului“, judecați ca atare și deportați în Siberia.

Acestea au fost metodele pe care gepeul le întrebuița la sate.

Trebue de subliniat un lucru, că nu se lua nici o măsură, fără hotărârea jude a'orească prealabilă; fie că era vorba de deportări în Siberia, a proșilor sau a laicilor, fie că era vorba de închiderea bisericilor și declararea lor ca „sală de dans și cinematograful“. Până nu apărea o decizie judecătorească în sensul acesta, nu se proceda la executare. Lucrul acesta însă judecătoria îl făcea cu cea mai mare largheță de inimă; era suficient ca cineva să ceară deportarea cuiva în Siberia sau închiderea bisericii din satul cutare, fie acel „Cineva“ chiar o persoană fictivă, și judecătoria se grăbea să aplice ștampila autorității sale, pe decizia cerută în sensul dorit.

Ierom. Iulian

Despre ce să predicăm?

La Duminica Vameșului și Fariseului (Dum. 33 d. Rusalii, în 14 Februarie) vorbim despre Rugăciunea Vameșului.

Cu Duminica aceasta începe Triodul, o perioadă de timp în care se stăruie mai mult în rugăciune ca până aci. De-acum ne pregătim pentru Postul mare și pentru ziua Iavierii Domnului. Și în această pregătire se pune mare grijă pentru rugăciune. Triodul se remarcă, îndeosebi, prin rugăciuni mai frumoase, mai stăruitoare, mai smerite, ca celelalte timpuri ale anului bisericesc.

Ca și fapta bună, rugăciunea dă un preț mântuitor credinței noastre. De aci, marea importanță a rugăciunii pentru mântuirea noastră. Prin rugăciune ni se deschid porțile îndurării lui Dumnezeu. Dar nu întotdeauna. Pentru că nu totdeauna cuvintele adresate de noi lui Dumnezeu au calitatea cerută unei rugăciuni adevărate.

Iată, evanghelia de azi dovedește această afirmație, când ne spune că „doi oameni sau suit în templu să se roage, unul fariseu și altul vameș“ (Lc. 18, 10). Ambii se rugau în același loc și în același timp, dar totuși: ce deosebire între rugăciunile lor! Fariseul, în haine arătoase, cu fruntea înălțată, în loc să se roage, începe să se mândrească cu faptele sale, disprețuind cumplit pe semenii săi și în special pe vameșul care se ruga prăbușit în genunchi: „Dumnezeule, milostiv îți mie, păcătosului“ (Lc. 18, 13). Această surtă rugăciune, a vameșului, este recomandată de Domnul Hristos ca un mod l de rugăciune bine primită la Tatăl ceresc, deoarece vameșul care o rostise „s'a coborât mai îndreptat la casa sa“ decât fariseul (Lc. 18, 14).

Rugăciunea fariseului era rugăciunea Iudeilor și a păgânilor, care parcă voiau prin mulțimea vorbelor și belșugul jertfelor să-și facă din zeii lor niște complici. Iar rugăciunea vameșului este o rugăciune creștină, atât prin scurtimea ei, dar mai cu seamă prin calitatea-i minunată: smerenia. În cele cinci cuvinte ale rugăciunii sale, vameșul a spus mai mult decât toți fariseii și păgânii laolaltă. De ce? Pentru că smerenia este esența rugăciunii. Într'adevăr, rugăciunea este adresată lui Dumnezeu, direct sau mijlocit prin sfinții săi, față de care ne simțim toți oamenii mai mici, mai slabi și păcătoși. Deci ne smerim față de Dumnezeu, fie că i înălțăm rugăciuni de laudă, de mulțumire, sau de cerere. Prin însași rugăciunea noastră dovedim că avem nevoie de un sprijin de care să ne rezemăm inima cu dragoste, ca și sf. apostol Ioan tâmpla de pieptul lui Iisus în ceasul de taină dela Cină...

Acest sentiment de smerenie l-a avut Avram când Dumnezeu i s'a arătat și a stat de vorbă cu dânsul sub chipul celor trei bărbați, care mergeau să piardă Sodoma și Gomora. „Iată — spunea el — am îndrăznit să vorbesc Domnului, eu care nu sunt decât praf și cenuse“ (Fac. 18, 27). În același înțeles zice Psalmistul David „că jertfa plăcută lui Dumnezeu e duhul umilit. Inima intrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi“ (Ps. 50, 18). Insași Fiul lui Dumnezeu, care a făcut din viața lui pământească un prilej de umilință până la moartea pe cruce (Filip. 2, 8), ne-a mai dat și alte pilde de smerenie, și anume s'a rugat, deși n'avea nevoie de rugăciune fiind el însași Dumnezeu. Prin rugăciunea lui, Iisus Hristos nu ne-a arătat numai o calitate internă a rugăciunii, smerenia, dar ne-a învățat că această calitate launtrică se exteriorizează prin gesturi văzute, mai ales prin ingenunchiere. Așa, în seara când a fost prins în grădina Ghetsimani, Hristos „a ingenunchiat și a început să se roage, zicând: Părinte, de voiești, treacă dela mine paharul acesta, însă nu voia mea, ci a ta să fie“ (Lc. 22, 42). Rugăciunea smerită a lui Iisus a fost urmată de sf. Apostoli (Fapte 9, 40; 20, 36), de mucenici (Fapte 7, 59), de toți sfinții. Se spune că sf. Iacob, episcopul Ierusalimului avea pe genunchi pielea groasă ca de cămilă, din pricina multor ingenunchieri (Eusebiu). Acest fel de a se ruga era atât de obișnuit, încât rugăciunea ajunsese să fie numită: plecarea genunchilor.

Cu adevărat: Ingenunchierea este expresia rugăciunii smerite și a dependenței noastre de Dumnezeu, dela care cerem ajutorul. „Noi arătăm — zice sf. Vasile cel Mare — cu fiecare ingenunchiere și ridicare că prin păcat am căzut, iar prin întruparea lui Hristos, iarăș ne-am ridicat.

Iată un model desăvârșit de rugăciune: Rugăciunea cu genunchii, rugăciunea vameșului, rugăciunea autentică și eficientă. Ea are putere ca să ne coboare dela Dumnezeu Harul său, că i el „celor smeriți le dă Har” (I Pet. 5, 5).

Se spune că în a. 628 împăratul Eraclie a adus din nou crucea pe care a fost răstignit Mântuitorul la Ierusalim, de unde fusese răpită de Perși. Invingătorul Perșilor aducea, deci, cu pompa mare între alte trofee și crucea pe care voia s'o așeze pe Golgota... Dar deodată înaintea lui un vătej năpraznic închise poarta, care duce pe locul răstignirii, și poarta rămase închisă ca zăvorâtă de niște mâni nevăzute. — „Învăță taina crucii, Impărate” — îi grăi patriarhul Zaharia. — „Desvâlue-mi o, părinte”. — „Coboară de pe cal, căci nu se cuvine să duci călare Crucea pe drumul în colbul căruia Domnul și-a îngropat de trei ori fața”. Impăratul descălecă. — „Dă-ți și coroana de pe cap; căci nu se cuvine s'o porți aici unde Domnul purtat-a cunună de spini”. Eraclie își desbracă și mantana împărătească... și porni desculț, cu capul descoperit și cu lemnul crucii pe umeri. Și atunci — minune — poarta zăvorâtă se deschise singură, ca la o poruncă cerească (După Pr. A. Nanu: Biruința crucii).

Așa stă zăvorâtă și poarta cerului înaintea rugăciunii celor trufași. Prin rugăciuni noi batem la ușa Tatălui ceresc. Dar știm că ea nu se deschide decât pentru rugăciunea smerită a vameșului, ca și poarta Golgotei pentru Eraclie cel ce s'a smerit.

A zis cineva că, în bunătatea lui nemărginită, Dumnezeu ar putea să primească la sine chiar și pe îngerii cei răi, dacă s'ar întoarce cu pocăință. Și totuși, de ce nu se mântue și diavolii? Pentru că nu se roagă. De ce nu se roagă? Pentru că sunt trufași, iar rugăciunea nu poate izvorî numai din inimă smerită. Dintr'o inimă trufașe ies numai rugăciuni „ca a fariseului, laude, blesteme”, cereri egoiste... Deci să ne tragem bine seama din ce inimă rostim rugăciunile noastre, dacă le mai și rostim, și să ne gândim a ne însuși inima vameșului. „La mulțimea faptelor mele celor rele cutremurându-mă eu ticălosul, mă cutremur de înfricoșată ziua judecării; ci îndrăznind la mila milostivirii tale, ca David strigă ție: Miluește-mă, Dumnezeule, după mare mila ta”.

B.

Cărți și Reviste

Isidor Todoran: Bazele axiologice ale Binelui. Sibiu 1942. Pagini 134, prețul 240 lei.

Avem în față o lucrare de temeinică reflecție filosofică asupra unei teme creștine,

Nu există acte moralmente indiferente, spune cu dreptate autorul, pentru că nicio faptă nu este străină de bine sau de rău și nu se face fără a lua o atitudine, fără o alegere, fără o hotărâre luată în libertate.

Intrebarea ce se pune conștiinței omenești, în fața alternativelor și la răscruci, este: „Ce trebuie să fac?”

Există o „nevoie de orientare în viață și de justificare a acestei orientări”. Lipsa unei orientări și a unei atitudini echivalează cu inexistența vieții și a rațiunii.

Atitudinea implică un scop; e finalistă. Dar scopul trebuie să fie un bine. Toate moralele au la temelie acțiunii morale binele, și totuși, nu este nelegiuire care să nu fi fost socotită un bine. De aci concepțiile și controversele despre bine, uneori cu neputință de împăcat, și necesitatea de a lămuri noțiunea de „valoare” în general și a valorii binelui în special. („Axiologia” e teoria sau filosofia valorilor).

Astfel pusă problema binelui, autorul ne schițează mai întâi cadrul istoric al evoluției ideii de valoare, gândirea celor mai mari filosofi asupra valorii binelui, din antichitate și până astăzi, apoi dela istoric trece la critică. Ne spune că „valorile se trăesc”, se judecă, se apreciază, se ierarhizează. Valoarea „exprimă ierarhia lucrurilor” și a oamenilor. Numai omul are noțiunea de „valoare” și „bine”. Animalul nu are valori, nu știe ce-i binele, pentru că el nu valorifică; el trăește și cunoaște sensorial, din instinct. Numai omul are valori, pentru că numai el raționează și crează, numai el apreciază și ierarhizează, numai el trăește o lege morală finalistă și are o concepție asupra binelui.

Asupra originii și esenței valorilor sunt teorii felurite care se cuprind între extremele subiectivism și absolutism, după cum privesc valorile ca produse ale spiritului omnesc sau le atribuie o existență obiectivă absolută.

Autorul se așează într'o poziție intermediară, și afirmă că „valorile sunt realități ale vieții spirituale. Valabilitatea lor e valabilitatea spiritului. Ele oglindesc spiritualitatea, titlul de noblete a omului... Nesocotirea valorilor înseamnă o nesocotire a spiritului” (p. 107).

O categorie specială de valori o constituie valorile morale, valorile pe care le reprezintă omul, persoana. Caracteristica lor este rațiunea și libertatea. Fără rațiune valorile nu au sens și tărie, fără libertate sunt lipsite de viață și de răspundere; sunt „ca aerul fără oxigen”.

Binele este substanța vieții morale, o valoare de origine divină și de esență religioasă. El desvâlue demnitatea morală a omului; răul, mizeria lui sufletească.

Intreg rostul vieții omului este binele. Prin urmare, la întrebarea dela început: „Ce trebuie să facem?, răspunsul nu poate să fie decât: să facem binele... Omul să săvârșească fapte care să vorbească dela sine despre măreția demnității sale morale și să creeze opere care să poarte pecetea spiritualității, cu care Divinitatea l-a înzestrat” (p. 125).

În lucrarea prezentă, ca și în „Problema causalității în argumentul cosmologic”, Păr. prof. I. Todoran dă dovada unui spirit foarte bine pregătit și familiarizat cu problemele filosofiei și ale teologiei. Espunerea clară, observația subtilă, critica obiectivă și temeinicile vederi și aprecieri personale sunt calități care fac onoare și operii și autorului.

E. Aegerter: Marile Religii. Traducere de A. Iacobescu. Ed. Contemporană, București.

Cartea aceasta vrea să fie o sinteză, o schiță a istoriei religiilor, scrisă „în cel mai curat spirit de sinceritate și în cel mai larg sentiment de respect”.

E adevărat, că în cuprinsul ei aflăm date folositoare și caracterizări interesante asupra religiilor omenirii, începând cu religia egipteană și continuând cu religiile mesopotamiene, cu religia precolumbiană, apoi greacă, romană, germană, chineză, japoneză, irană, iudaică, mohametană și creștină.

Totuși, cel puțin în privința creștinismului, trebuie să ne declarăm nemulțumiți, nu pentru puținătatea celor 12 pagini în cari se scrie despre el, ci pentru contradicțiile și erorile pe care le cuprind și acele puține pagini. La pag. 91 se scrie că Iisus Hristos „a fost răstignit, după ce a întocmit Biserica ce-și continuă opera pe pământ”, iar la pag. 97 se spune că înainte de venirea a doua a Mântuitorului, „trebuia să se întocmească un sistem, să se clădească o Biserică” (va să zică nu era întemeiată?)... Apoi autorul socotește ca motiv al desbinării Bisericii, refuzul Grecilor, între altele, de a crede „ca Latinii, că Sfântul Duh era una cu Tatăl și cu Fiul” (!?), iar traducătorul — absolut străin de învățăturile credinței creștine, — când e vorba de „comuniunea sfinților” traduce și scrie „amestecul sfinților” (p. 93, 101), ca și când „comuniunea” cu „amestecul” ar fi tot una.

Sunt greșeli suficiente ca să ne arate că atât autorul, cât și traducătorul, se amestecă în probleme de care sunt cu totul străini.

Școala Vremii, revista Asociației Învățătorilor din jud. Arad, publică un număr festiv, închinat memoriei învățătorilor eroi din jud. Arad, căzuți pe front: Tr. Balint-Comăuș, D. Balta-Pădureni, V. Balta-Caporal Alexă, I. Bădăi-Șicula, I. Bej-Luncșoara, I. Brânzan-Dezna, A. Chiric'u-Cicir, I. Drăgan Revetiș, I. Duică-Ignești, Gh. Duma-Troaș, Tr. Dușe-Gurba, Fl. Fizite-Macea, Al.

Jugravu-Gurba, C. Ogarcă-Macea, I. Pantîș-Sepreuș, D. Parțaiche-Sâmbăteni, I. Philipp-Cruceni, P. Pop-Prăjești, P. Șerban-Timișoara, R. Sinitean-Șeitin, N. Socaciu-Ineu, C. Stancu-Conop, P. Ștefărtă-Laz, I. Țiplea-Șiria, I. Vesa-Miniad, și dispăruții: I. Mărienuț-Tauți, P. Precup-Șimandul de Sus și T. Șutea-Șiria.

Fotografiile lor, reproduse pe hârtie crom, sunt urmate de articole în care se slăvește memoria și exemplul vieții lor, semnate de d. n. S. Evuțianu, T. Vâjdea, E. Spineanțiu, N. Cârstea, C. Rudneanu, I. Vârtaciu. I. Mara, R. Ponta, V. Crucin, I. Gâdea, R. Oancea și alții

Dumnezeu să primească jertfa lor adusă pe altarul mântuirii Patriei. Amin.

Glasul Monahilor de sub direcția Păr. Ierom. Dionisie Lungu a intrat în anul XX.

Evenimentul acesta se cuvine însemnat pe răbojul vremii nu pentru numărul anilor, care sunt dela Dumnezeu, ci pentru a recunoaște zbuiciumul unui om însuflețit de o neclintită dragoste față de Biserică.

Părintele Dionisie este un colportor și un misionar unic în felul său. Cu servieta plină de exemplare din gazeta pe care o tipărește pe cont propriu, îl întâlnești zilnic prin București, pe stradă, prin tramvai, prin trenuri, la sărbări prin biserici, pretutindeni oferind, deodată cu gazeta, un sfat bun, o observație judicioasă și muștrările cele mai aspre și mai inteligent făcute, când sunt necesare. În răspunsuri scurte și pline de spirit, știe îndată să dea cu alifie alinătoare sau să ardă cu fierul roșu, fără să se uite la fața omului. Unele din aceste convorbiri scurte și cuprinzătoare, sunt publicate, număr de număr în Glasul Monahilor sub titlul „Misionare”, iar mai nou într'un volum, sub acelaș titlu (cartea se poate comanda dela autor: București II. str. Cahul 21, cu prețul de 70 lei).

Că lucrarea Părintelui Dionisie este astăzi bine apreciată se constată din respectul de care se bucură, atât în lumea călugărilor și a poporului credincios, cât și în lumea superiorilor și a cărturarilor. Iată numărul festiv din „Glasul Monahilor” cu articole elogioase semnate de II. PP. SS. Patriarhul Nicodim și Mitropolitul Gurie, de Arhieriei Galaction Silistreanu, Veniamin Ploesțeanu, Iarion Băcăoanu, profesorii universitari Arhim. I. Scriban, Gala Galaction, I. Gh. Savin și V. Gh. Ispir, publiciștii: N. Batzaria și T. Argezi, Arhimandriții: Mina Prodan și Benedict Ghiuș și alții. Toți apreciază, ceea ce apreciem și noi, în lucrarea Părintelui Dionisie: simplitatea călugărească, râvna sfântă pentru Casa Domnului, respectul pentru canoane, — *intransigența pilduitoare*.

Informațiuni

■ **P. C. Econ. Constantin Moisiu**, fost consilier patriarhal și autorul excelentei lucrări liturgice: „*Să stăm bine... Să stăm cu frică!*...”, premiată de Academia Română, a fost numit cu data de 1 Februarie 1943 director în Ministerul Cultelor.

■ **Asociația „Prietenii Universității”** din Cluj-Sibiu, filiala Arad, și-a ținut adunarea generală Duminecă în 31 Ian. c. în sala de expoziții a Palatului Cultural. După cuvântul de deschidere rostit de președintele ei, dl dr. Pavel Siiartău, dl prof. C. Rudneanu, secretarul filialei, a cetit darea de seamă asupra activității din anul trecut, din care se desprinde în primul rând înființarea, prin străduința personală a dlui Dr. P. Siiartău, a unui număr de 14 burse pentru 14 studenți refugiați și fără părinți din Ardealul de Nord, pe timpul dela 1 Decembrie 1942 până la 30 Iunie 1943, à 3500 lei lunar, semnate și plătite de următorii patrioți arădani, dnii: Dr. S. Ispravnic senior, Dr. Iustin Marșieu, Dr. Cornel Iancu, A. Birtolon, Dr. I. Drincu, Dr. Gh. Sârbu, Aurel Cirici, Dș. Dr. Cornelia Moga, Emanuil Comșa, Dr. S. Vuia, Dr. I. Pescariu, Dr. P. Siiartău, P. Trifu-Șimand și Tr. Iovănaș-Nădlac.

Exemplul acesta de jertfă și solidaritate națională a fost apreciat și caracterizat de dl prof. I. Hațieganu, rectorul Univărsității din Cluj-Sibiu, ca „cea dintâi inițiativă serioasă din țara noastră în acest domeniu”.

Mai departe, adunarea aprobă alegerea noilor membri de onoare în filiala Arad: d-nele Elena Goldiș, Ștefania Dr. Cicio-Pop, P. C. Dr. Nicolae Popoviciu rectorul Academiei Teologice, Dr. C. Iancu, Dș. Dr. Cornelia Moga, A. Birtolon, A. Cirici, Em. Comșa, I. Trifu și Tr. Iovănaș, și a membrilor activi în comitetul local al asociației Dr. I. Drincu și Pr. Il. Felea. După ce s'a luat la cunoștință sprijinul duhovnicesc pe care îl acordă asociației P. S. S. Părintele Episcop Andrei, președintele ei de onoare, s'a hotărât, pentru viitor, ca lupta pentru ajutorarea studențimei să se ducă mai departe, să se organizeze serbări și conferințe cu scopul de a servi idealul unității și solidarității naționale, să se înființeze filiale în comunele mai mari din cuprinsul județului, ș. a.

De încheiere dnii A. Birtolon și Dr. I. Pescariu, în cuvinte alese, au elogiât activitatea desinteresată și bogată în roade frumoase, pe care o desfășură în fruntea asociației dl Dr. P. Siiartău.

■ **Dl prof. Ascaniu Crișan**, directorul liceului „M. Nicoară”, în ciclul „Orașe din Transilvania și Banat”, a vorbit la Radio România,

Marți în 2 Febr. c. despre *Arad*. A făcut o luminioasă, foarte documentată și cuprinzătoare descriere a orașului nostru, așa dupăcum ni-l prezintă gloriosul său trecut și prezentul, precum și condițiile și speranțele care se leagă de prosperitatea lui în viitor.

■ **In Ardealul de Nord**, după datele publicate de ziarul „Tribuna Ardealului” dela Anul Nou, în 1942, pe lângă lucrarea interioară mântuitoare pe care o desfășură cele două biserici românești, s'a dezvoltat următoarea activitate culturală și economică, bine să fie cunoscută, cel puțin în generalitatea ei.

Trebuințele de informație au fost servite de cotidianul „Tribuna Ardealului” care apare la Cluj sub îngrijirea dlor prof. Em. Hațieganu și Gh. V. Giurgiu, de gazeta săptămânală „Săptămâna” redactată de Pr. I. Costan la Bistrița și revista „Viața Ilustrată”, care apare cu binecuvântarea P. S. S. Episcopului Nicolae Colan. În editura Episcopiei noastre dela Cluj au apărut „Noul Testament” publicat de P. S. S. Episcopul Nicolae Colan și lucrările „Biserica din Deal” de Pr. Fl. Mureșanu, „Praznicul legii noastre ortodoxe” de Pr. T. Ciceiu, „Calendarul creștinului de lege răsăriteană” pe anul 1943, „Împărăția lui Dumnezeu” de Prot. I. Goron și „Viața Sf. Ap. Pavel” de Prot. L. G. Munteanu. În editura „Săptămâna” au apărut „Glia strămoșească” de Pr. I. Costan și „Vâslind pe apele destinului” de I. Morușan. În editura „Tribuna Ardealului” au apărut mai multe lucrări literare, broșuri pentru popor și patru plachete artistice ale pictorilor noștri din Ardealul de Nord: Enil Cornea, Teodor Harșia, Petru Abrudan și Raoul Șorban.

Viața economică este reprezentată prin 130 cooperative de consum, 107 cooperative de credit, 8 cooperative de producție, afiliate la cooperativa centrală „Plugarul”, plus băncile românești din centrele ardelen.

Școala de Duminecă

7. Program pentru Dum. 14 Februarie 1943.

1. *Rugăciune*: Tatăl nostru. (Cântat, după Anton Pan. Vezi: 70 cântări rel.)

2. *Cântare comună*: 1. „Fericiti veți fi când vă vor batjocori...” 2. „Bucurați-vă și vă veseliți...” (dela Sf. Liturghie).

3—4. *Cetirea Evangheliei* (Luca 18, 10—14) și *Apostolului* (Timoteiu 3, 10—15) zilei, cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: Doamne, buzele mele vei deschide... (Priceasnă. Vezi: 70 cânt. rel.)

6. *Cetire din V. T.*: Turnul Vavilon și Che-marea lui Avram. (Facere 11, 1—10; 11, 30—12, 20).

7. *Povește morale*: Ferirea de trufie. (Întel. Nr. 303-1943.
lui Is. Sirah cap. 10).

8. *Intercalații*: (Poezii rel. etc).

9. *Cântare comună*: Să se umple gurile noastre...

10. *Rugăciune*: Rugăciunea 7. dela Vecernie.
(A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1-1943).

A.

Nr. 245-1943.

Comunicate

C. Preoți cari reflectează la premiul „Dr. Adam Iincu” pentru desfacerea calendarului eparhial pe anul 1943, sunt invitați ca până la data de 10 Februarie a. c. să comunice Ven. Consiliu Eparhial cu date doveditoare dela Protopopi:

a) Câte familii au în parohie?

b) Câte calendare eparhiale pe anul 1943 au desfăcut între enoriași?

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 23 Ianuarie 1943.

† Andrei,
Episcop.

Prot. Caius Turicu,
cons. ref. eparhial.

Nr. 5688-1942.

În referire la adresa Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale, invităm pe C. Preoți să comunice familiilor cari fac pomeni ori ridică parastase și vor ca să dăruiască alimente în natură sau în bani, ca aceste daruri obștești să le ofere *cantinelor școlare*, ca să aline foamea copiilor sărmani, susținuți de către aceste instituții de asistență,

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 23 Ianuarie 1943.

† Andrei,
Episcop.

Prot. Caius Turicu,
cons. ref. eparhial.

Nr. 287-1943.

În conformitate cu ordinul Subsecretariatului de Stat al Cultelor Nr. 1601-1943, lucrările de inventariere pe exercițiul 1940-1941 urmează să fie completate și cu o situație asupra administrării și rentabilității bunurilor ce aparțin parohiilor din Eparhie. Situația va cuprinde următoarele date:

1. Valoarea bunurilor trecute în inventarul anului 1940-41, pe categorii (partizi) de bunuri (teren, păduri, clădiri, etc.).

2. Venitul bunurilor.

3. Cheltuielile ce se fac pentru aceste bunuri.

Aceste date precise vor fi luate din conturile de gestiune ale anului 1940-41.

Oficiile parohiale vor înainta situațiile acestea în termen de maximum 8 zile, Oficiilor protopopești, de unde Ni se vor înainta, în tablou recapitulativ, până la 25 Februarie a. c.

Arad, la 1 Februarie 1943.

Consiliul Eparhial.

Concurs

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile pentru conferirea de ajutoare pentru anul școlar 1942-43 din fundațiunile:

1. Episcop Iosif Goldiș în sumă de Lei 30.000,-treizecemii.
2. Teodor Papp " " " " 60.000,-șasezecimii
3. Ștefan Antonescu " " " " 10.000,-zecemii.

Îndreptățiți la aceste ajutoare, conform literelor fundamentale, sunt: a) rudeniile fondatorilor; b) descendenți d.n David Nicoară și Ana; c) tineri ort. români din comunele Socodor și Giula; d) tineri ort. români din Eparhia Aradului.

Concurenții vor înainta cererile timbrate și adresate Consiliului Eparhial din Arad, prin *direcțiunilor lor școlare*, având referatul profesorului de religie dela respectivă școală și conținând următoarele documente în original ori copii legale și anume:

1. Extras de botez din matricola bisericească provăzută cu clauzula oficiului parohial local, certificând că petiționarul și membrii familiei sale toți aparțin și azi la biserica noastră.

2. Rudeniile fondatorilor anexează informațiile familiare dovedind gradul de înrudire.

3. Atestat despre starea materiei a părinților eliberat de primărie.

4. Certificat școlar dovedind la studii media minimă de 7.50 (șapte cincizeci)

5. Adeverință că nu mai beneficiază de o altă bursă.

Cererile ajustate defectuos nu se vor lua în considerare.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 23 Ianuarie 1943.

Andrei,
Episcop.

Prot. Caius Turicu,
cons. ref. eparhial.

Nr. 303-1943.

În urma hotărârii Nr. 36 a Adunării Eparhiale din anul 1942, se publică concurs pentru două burse fiecare în sumă de Lei 10.000 (zece mii) pentru doi dintre cei mai buni elevi ai Școlii Normale ort. 10 mâne „Dimitrie Țichindeal” din Arad.

Concurenții vor înainta cererile, prin Direcțiunea Școlii Normale, Venerabilului Consiliu Eparhial până la data de 28 Februarie 1943. Cererile timbrate vor fi însoțite de următoarele acte în original ori copii legale, și anume:

1. Extras de botez din matricola bisericească provăzută cu clauzula oficiului parohial local dovedind că petiționarul aparține și azi bisericii noastre.

2. Atestat despre starea materială a părinților eliberat de primărie.

3. Certificat școlar dovedind la studii media minimă de 7.50 (șapte cincizeci).

4. Adeverință că nu mai beneficiază de altă bursă. Cererile ajustate defectuos nu vor fi luate în considerare.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 23 Ianuarie 1943.

† Andrei,
Episcop.

Prot. Caius Turicu,
cons. ref. eparhial.